

**ХУЛОСАИ
ШҶҶРОИ ДИССЕРТАТСИОНИИ 6D.КОА-023
НАЗДИ ДОНИШГОҶИ ДАВЛАТИИ ХУҚУҚ, БИЗНЕС ВА СИЁСАТИ
ТОҶИКИСТОН БА ДИССЕРТАТСИЯ БАРОИ ДАРЁФТИ ДАРАҶАИ
ИЛМИИ НОМЗАДИ ИЛМ**

Парвандаи аттестатсионии № 12

Қарори ШҶҶрои диссертатсионӣ аз 23.01.2020, протоколи № 26

Барои сазовор донистани Бақоев Шодмонҷон Сулаймонҷонович, шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон, ба дараҷаи илмӣ номзади илмҳои иқтисодӣ

Диссертатсияи «Такмилдиҳии механизмҳои таҳия ва татбиқи лоиҳаҳои сармоягузори минтақавӣ (дар мисоли вилояти Хатлони Ҷумҳурии Тоҷикистон)» аз рӯи ихтисоси 08.00.05 - Иқтисодиёт ва идоракунии хоҷагии халқ (иқтисодиёти минтақавӣ) ба ҳимоя санаи 17.10.2019 қабул карда шуд, суратчаласаи №24.2 ШҶҶрои диссертатсионии 6D.КОА-23 назди Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон (735700, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Хучанд, мкр-н, 17), ки бо фармоиши раиси КОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон № 46 аз 27.10.2017 таъсис ёфта, бо фармонҳои № 85 аз 01.04.2019 ва № 270 аз 02.12.2019 тағйир дода шудааст.

Довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ Бақоев Шодмонҷон Сулаймонович, соли таваллудаш 1990, соли 2014 Донишгоҳи давлатии Қурғонтеппа (ҳозира Бохтар) ба номи Носири Хусравро хатм намудааст.

Довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илми иқтисодӣ дар вазифаи омузгори кафедраи менеҷменти Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав (Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон) фаъолият менамояд.

Диссертатсия дар кафедраи молияи Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав (Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон) иҷро шудааст.

Роҳбари илмӣ - доктори илмҳои иқтисодӣ, профессор Мирсаидов Аврор Бобоевич, муовини директори Институти иқтисодиёт ва демографияи Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон;

Муқарризони расмӣ: Комилов Сирочиддин Ҷалолиддинович, доктори илмҳои иқтисодӣ, профессори Донишгоҳи (Славянии) Россия ва Тоҷикистон; Музафаров Бадриддин Санғалиевич, номзади илмҳои иқтисодӣ, дотсент, сардори Раёсати иқтисод, банақшагири дар соҳаи маориф ва илми Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон;

Муассисаи тақриздиханда: Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон. Дар хулосаи мусбат додашудаи муассиса, ки аз тарафи муқарризи Давлатов Х.М., номзади илмҳои иқтисодӣ, мудири кафедраи молияи Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон ба имзо расидааст, қайд шудааст, ки диссертатсияи Бақоев Ш.С. ба талаботи дарёфти дараҷаи илмӣ доир ба ихтисоси 08.00.05 – иқтисодиёт ва идоракунии хоҷагии халқ (иқтисодиёти минтақавӣ) пурра мутобиқат карда, муаллифи он сазовори дараҷаи илмӣ номзади илмҳои иқтисодӣ мебошад.

Довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ 6 интишороти илмӣ, аз ҷумла оид ба мавзӯи диссертатсия 6 мақолаҳои илмӣ, аз ҷумла дар маҷаллаҳои тақризшаванда 5 мақолаи ҷопшуда дорад. Номгӯи муҳимтарин корхое, ки моҳияти илмӣ диссертатсияро инъикос менамояд:

1. Асосҳои назариявии лоиҳаҳои сармоягузорӣ дар шароити имрӯза/ Ш.С.Бақоев// Паёми Донишгоҳи давлатии Қўрғонтеппа ба номи Носири Хусрав (маҷаллаи илмӣ). - Қўрғонтеппа, 2017. - № 1/4(49). – С. 336-340.

2. Таҷрибаи мамлакатҳои хориҷа оид ба таҳия ва татбиқи лоиҳаҳои сармоягузорӣ / Ш.С.Бақоев// Паёми Донишгоҳи давлатии Қўрғонтеппа ба номи Носири Хусрав силсила илмҳои гуманитарӣ ва иқтисодӣ. - Қўрғонтеппа, 2018. - № 1/2(53). – С. 192-197.

3. Сарчашмаҳои асосии таҳия, татбиқ ва рушди лоиҳаҳои сармоягузорӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон / Ш.С.Бақоев// Паёми ДМТ. Силсилаи илмҳои гуманитарӣ ва иқтисодӣ. - Душанбе, 2019. - №1. - С. 75-82.

4. Таҳия ва татбиқи лоиҳаҳои сармоягузори минтақавӣ (ҷанбаҳои назариявӣ)// Маҷаллаи назариявӣ ва илми истеҳсолӣ. Кишоварз. – 2019. - № 2 (82). – С. 211-215.

5. Вазъияти имрӯза ва рушди лоиҳаҳои сармоягузорӣ дар вилояти Хатлон // Паёми ДМТ. Силсилаи илмҳои гуманитарӣ ва иқтисодӣ. - Душанбе, 2018.- №2.С157-161.

6. Ҷанбаҳои назариявии ҳавфу хатарҳо // Ш.М Саидмуродов., Ш.С. Бақоев. Ваҳдати миллӣ ва рушди иқтисод. Маводи конференсияи байналмилалӣ илмӣ – амалӣ «Ваҳдати миллӣ ва рушди босуботи иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон» бахшида ба 21-умин солгарди рӯзи «Ваҳдати миллӣ», Қисми 2 // Донишкадаи иқтисод ва савдои Донишгоҳи давлатии тичорати Тоҷикистон. –Хучанд, 2018. - С. 120-123.

Ба диссертатсия ва автореферат тақризҳо ворид шудаанд:

1. Исайнов Ҳисайн Раҳимович, доктори илмҳои иқтисодӣ, профессор, мудири кафедраи иқтисоди миллӣ ва бехатарии иқтисодии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон бо эродҳои зерин: 1) Дар навигарии кории илмӣ мазкур ва дар мазмуну мундариҷаи автореферат дар бораи мафҳум ва моҳияти ин механизм, таркиб ва сохтори он, унсурҳои таркибии он далелҳо кам оварда шуда, онҳо

асоснок нашудаанд; 2) Ҳисобҳои ояндабинӣ оиди лоиҳаҳои сармоягузори минтақаи таҳқиқшаванда барои даҳсолаҳо ва лоақал солҳои ояндаи наздик оварда нашудааст, ки метавонист мазмуну мундариҷаи авторефератро боз ҳам ғанӣ гардонад. Инчунин автореферат аз камбудии хусусияти имлоӣ ва стилистикӣ дошта холи набуда, баъзе ҷумлаҳои мураккаб ва ибораҳои таҳтулафзӣ тарҷумашуда низ воমেҳӯранд;

2. Обидов Фозил Саидович, доктори илмҳои иқтисодӣ, профессор, ректори Донишқадаи соҳибкорӣ ва хизмат бо эроди зерин: 1) Дар автореферат ба санадҳои меъёрию ҳуқуқие, ки солҳои охир доир ба мавзӯи таҳқиқшаванда қабул карда шудаанд, муаллиф кам тавачҷӯх намудааст.

3. Шарифов Зариф Раҳмонович, доктори илмҳои иқтисодӣ, профессор, мудири кафедраи баҳисобгирии бухгалтерӣ ва аудити Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Ш. Шохтемур бе эроду тавсия пешниҳод шудааст.

4. Качкулов Абдуҳолик Фатҳулов, номзоди илмҳои иқтисодӣ, дотсенти кафедраи иқтисодиёти корхонаҳо ва соҳибкорию Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи А. Рӯдакӣ бо эродҳои зерин: 1) Дар навгонии қори илмӣ асосноккунии таҷрибаи мамлакатҳои хориҷӣ оид ба принципҳои таҳияи лоиҳаҳои сармоягузорӣ баён гардидааст. Аммо, мутаассифона на дар матни асосӣ ва на дар хулосаи автореферат оиди таҷрибаи ягон давлати хориҷӣ таҳлилҳо ва хулосабарорӣ ба назар намерасад; 2) Дар автореферат баъзан камбудии хусусияти имлоӣ, стилистикӣ ва техникӣ дошта мушоҳида карда мешавад;

5. Раҳимов Зафар Сайдалиевич, номзоди илмҳои иқтисодӣ, саромӯзгори кафедраи “Нерӯгоҳҳо ва шабакаҳои барқӣ”-и Донишгоҳи энергетикӣ Тоҷикистон бо эроди зерин: 1) Дар баъзе мавридҳо ибораҳо ва ғалатҳои имлоӣ ба назар мерасанд.

Интиҳоби муқарризони расмӣ бо мавҷудияти салоҳият ва мавқеи устувор дар доираи маҷмӯи муносибатҳои иҷтимоӣ-иқтисодӣ, ки бо механизмҳои таҳия ва татбиқи лоиҳаҳои сармоягузорӣ дар сатҳи минтақаҳо алоқаманданд ба аҳамияти илмию назариявии диссертатсия, ҳамчунин бо розигии шахсӣ барои пешниҳоди тақриз асоснок шудааст. Интиҳоби муассисаи тақриздиханда бо он асоснок карда шудааст, ки Донишгоҳ бо мавҷудияти дастовардҳои худ дар самти илми дахлдор шинохташуда буда, қодир аст, ки арзиши илмӣ ва амалии диссертатсияро муайян намояд.

Шӯрои диссертатсионӣ дар асоси тадқиқоти гузаронидаи унвонҷӯ қайд менамояд, ки:

- асосҳои илмию мукамалгардонии механизмҳои таҳия ва татбиқи лоиҳаҳои сармоягузорию минтақавӣ вобаста ба самти дигаргунсозии системаи иҷтимоӣ-иқтисодӣ **коркард карда шуд;**

- **пешниҳод шудааст**, ки омӯзиш ва истифодаи таҷрибаи мамлакатҳои хориҷӣ оид ба принципҳои таҳияи лоиҳаҳои сармоягузорӣ, хусусан принципи инноватсионӣ дар тақмили механизми таҳия ва татбиқи лоиҳаҳои минтақавӣ

сармоягузорӣ, ки чорӣ намудани таҷҳизот ва навуниҳои технологиро талаб менамояд, рушди индустриалии иқтисодиёти минтақа ва рушди мавқеи рақобатпазири онро дар системаи иқтисодиёти милли таъмин месозад;

- **исбот шудааст**, ки чараёни сармоягузорӣ дар вилояти Хатлон қаноатбахш намебошад. Барои асоснокнамоӣ муайян гардидааст, ки манфиатҳои байни ширкаткунандагони алоҳидаи таҳия ва татбиқи лоиҳаҳои сармоягузори минтақавӣ, инчунин унсури асосии он – инфрасохтори инноватсионӣ (маҷмӯи самтҳо ва соҳаҳои иқтисодиёт, ки фаъолияти инвеститсионии истеҳсолотро таъмин месозад), ки сабаби асосии муҳити номусоиди сармоягузорӣ ва аз ин рӯ, боиси дараҷаи пасти таҳия ва татбиқи муваффақонаи лоиҳаҳои сармоягузорӣ дар иқтисодиёти минтақа мегардад;

- **чорӣ намудани тағйирот** ба шарҳи мафҳуми “лоиҳаи сармоягузори минтақавӣ”, ки тибқи он низоми муносибатҳои иҷтимоӣ-иқтисодӣ, ки байни сармоягузoron, субъектҳои мутсақили хоҷагидорӣ ва мақомоти маҳаллии ҳокимият дар робита бо истифодаи мақсаднок захираҳои гуногуни сармоягузорӣ дар қаламрави муайяни мамлакат бо мақсади гирифтани натиҷаҳои иҷтимоӣ-иқтисодӣ ва экологӣ ба миён меоянд, фаҳмида мешавад.

Аҳамияти назариявии тадқиқоти мазкур бо он асоснок карда шудааст, ки:

- **исбот намудани зарурияти** коркарди усулҳои назариявӣ ва методиҳои тақмили механизмҳои таҳия ва татбиқи лоиҳаҳои инвеститсионии минтақавӣ ба ташаккули сиёсати муваффақи сармоягузори минтақавӣ ва ҳалли вазифаҳои тақмили механизмҳои баландбардории ҷазобияти сармоягузори минтақа дар маҷмӯъ мусоидат менамояд;

- вобаста ба масъалагузори дар диссертатсия ҷойдошта самаранок аз усулҳои умумии таҳқиқот, омӯрӣ, амалисозии эконометрикӣ, ҳамчунин таҳайюлотӣ (абстраксия) илмӣ, таҳлилӣ, монографӣ, ҳисобӣ-конструкторӣ, муқоисавӣ ифодаёбии графикӣ ва ҷадвалии маводҳои асли **истифода бурданд**;

- **баён шудани** натиҷаҳои таҳлили вазъи самаранокӣ татбиқи лоиҳаҳои сармоягузорӣ дар вилояти Хатлон, иқтисодии табиӣ-захиравии минтақа дар ҳошияи рушди лоиҳаҳои сармоягузорӣ, ҳамчунин масоили коркард ва татбиқи лоиҳаҳои сармоягузорӣ дар вилояти Хатлон;

- **ошкор гардидани** муаммоҳои асосии дар самти таҳия ва татбиқи самаранокӣ лоиҳаҳои сармоягузори дар вилояти Хатлон мавҷудбуда, ки асосан ба дараҷаи нокифояи рушди инфрасохтори соҳаи сармоягузорӣ алоқаманд мебошанд. Аз ҷумла, сӯст будани алоқамандии субъектҳо ва ё иштирокчиёни инфрасохтори сармоягузорӣ (мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, сармоягузoron, ташкилотҳои суғурта, муассисаҳои бонкӣ); нокифоягии маҷмӯи иттилоотӣ, моддӣ, ташкилӣ, қарзӣ ва дигар воситаҳои системаи иҷтимоӣ-иқтисодӣ; норасо будани мутахассисон дар соҳаи муҳандисӣ;

- *омӯхта шудани* омилҳои асосие, ки чараҳои таҳия ва татбиқи лоиҳаҳои сармоягузори дар вилояти Хатлон, қонуниятҳои рушди маблағгузори иқтисодии минтақа, ҳолати бозори сармоя ва захираҳои сармоягузори, механизми ҳавасмандии иштироккунандагон, агентҳои сектори инвеститсионӣ, дар маҷмӯи ҷарами сармоягузори иқтисодии минтақаро муайян мекунад;

- *аз нав тақдир додани* механизмҳои пасти намудани ҳавфи таҳия ва татбиқи лоиҳаҳои сармоягузори, танзими даромаднокӣ ва таносуби ҳавфи барои ширкаткунандагони лоиҳа.

Аҳамияти натиҷаҳои бадастовардаи доктринаи дарёфти дарҷаи илмӣ дар амалия чунин тасдиқ карда мешавад, ки:

- тавсияҳои дар диссертатсия кардашуда ба фаъолияти амалии Кумитаи давлатии сармоягузори ва идораи амволи давлатии мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии вилояти Хатлон (маълумотнома бар бораи татбиқи таҳти № 1/213 аз 14.10.2019) ва Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав *ҷорӣ карда шуданд*;

- *муайян карда шуданд*, ки натиҷаи таҳқиқоти гузаронидашуда дар фаъолияти амалӣ ҳангоми қабули қарорҳои ба таҳия ва татбиқи лоиҳаҳои сармоягузори минтақавӣ дахлдор ба таври васеи истифода бурдан мумкин аст;

- дар самти механизми ташаккул ва рушди соҳаи инноватсионии инфрасохтори инноватсионӣ тавсияҳои мушаххас *офарида шудаанд*, ки онҳоро ҳамчун шарт ва заминаи таҳия ва татбиқи муваффақонаи лоиҳаҳои сармоягузори дар иқтисодии вилояти Хатлон истифода бурдан мумкин аст;

- тавсияҳо оиди роҳҳои тақдир механизми пасти намудани ҳавфи таҳия ва татбиқи лоиҳаҳои сармоягузори; танзими даромаднокӣ ва таносуби ҳавфи барои ширкаткунандагони лоиҳа; муайян намудани омилҳои макромухит (инфлятсия, сӯсати андозӣ, сӯсати пулиро қарзӣ); сӯсӣ (тадбирҳои қонунгузори, базаи ҳуқуқи сармоягузори, устувори танзими давлатӣ дар маҷмӯи), илмӣ-техникӣ (дараҷаи рушди техника, ҷарами саноатӣ), иҷтимоӣ-иқтисодӣ; омилҳои микромуҳит (дастрасии воситаҳои сармоягузори, дараҷаи рақобатпазирӣ ва ғайра) *муаррифӣ карда шуд*.

Баррасии эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқ нишондоданд, ки:

- *назария* дар ақидаҳои концептуалии назарияи иқтисодӣ, ҳамчунин соҳаҳои илми иқтисодӣ, ба монанди иқтисодии минтақа, ташкил ва идоракунии соҳаҳои хоҷагии халқ ва ғайраҳо *асос ёфтааст*;

- *гояи* тадқиқот бо маводи омории Агентии омори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва шӯъбаҳои минтақавии он, Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кумитаи давлатии сармоягузори ва амволи Ҷумҳурии Тоҷикистон, маводи субъектҳои хоҷагидорӣ вилояти Хатлони ҷумҳурӣ, адабии меъёрӣ-маълумотӣ, тавсияҳои институтҳои илмӣ-таҳқиқотӣ, захираҳои иттилоотии шабакаи «Internet» *асоснок шудааст*;

- усулҳои иқтисодии таҳлил, методҳои абстрактӣ-мантиқӣ, таҳлилий, монографӣ, ҳисобӣ-конструктивӣ, муқоисавӣ таҳлили маълумоти оморӣ, ифодаёбии графикӣ ва чадвалии маводҳои аслии васеъ *истифода шудаанд*;

- *муайян карда шудаанд*, тарзи пешниҳоднамудаи муаллиф оид ба масъалаҳои иқтисодӣ, ташкил ва идоракунии сармоя ва фаъолияти сармоягузорӣ, муайянсозии самаранокии сармоягузорӣ, ташаккули муҳити сармоягузорӣ, беҳтарсозии ҷолибияти сармоягузорӣ ва роҳҳои баланд бардоштани фаъолияти инвестиционии корхонаҳои минтақа, ки дар дигар сарчашмаҳои муаллифони ватанӣ ва хориҷӣ оварда шудааст, мувофиқат мекунад;

- усулҳои муосири умумиилмӣ таҳқиқот, усулҳои оморӣ ва амалисозии эконометрӣ *истифода карда шуданд*.

Саҳми шахсии докталаби дарёфти дараҷаи илмӣ:

- коркарди асосҳои назариявии тақмилдиҳии механизмҳои таҳия ва татбиқи лоиҳаҳои сармоягузории минтақавӣ, ҷамъоварӣ, таҳлили маводҳои оморӣ, амалӣ ва тавсияҳои илман асоснокшуда;

- муаллиф аз рӯи мавзӯи тадқиқот 6 мақолаи илмӣ дар ҳаҷми 6,3 ҷузъи ҷопӣ нашр намудааст, ки аз он 5 мақола дар нашрияти тақриршавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Комиссияи олии аттестатсионии Федератсияи Руссия мебошад;

- ба тасвиб расонидани натиҷаҳои тадқиқоти илмӣ дар конференсияҳои илмӣ-назариявӣ, илмӣ-амалӣ ва семинарҳо.

Дар ҷаласа аз санаи 23 январи соли 2020 Шӯрои диссертатсионӣ қарор қабул кард, ки ба Бақоев Шодмонҷон Сулаймонҷонович дараҷаи илмӣ номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯи ихтисоси 08.00.05 – иқтисодиёт ва идоракунии хоҷагии халқ (иқтисодиёти минтақавӣ) дода шавад.

Ҳангоми гузаронидани овоздиҳии пинҳонӣ дар шӯрои диссертатсионӣ бо шумораи 13 нафар иштирок доштанд, аз ҷумла докторҳои илм аз рӯи ихтисоси диссертатсияи баррасишаванда - 5 нафар. Аз 13 нафар иштирокдоштагон овоз доданд: тарафдор – 13 нафар, муқобил - нест, бюллетени безътибор - нест.

**Раиси Шӯрои диссертатсионӣ,
доктори илмҳои иқтисодӣ,
профессор**

**Шарифзода Мумин
Машокир**

**Котиби илмӣ
Шӯрои диссертатсионӣ,
номзади илмҳои иқтисодӣ**

**Самадова Заррина
Акрамҷонова**

23 январи соли 2020